

PEST, JUNIUS 2.

22. szám.

I. FELEV. 1864.

Megjelenik minden esütörtökön. Szerkesztő lakása (kegyesrendiek épülete 32. sz.) Ügynöki hivatal: (Lipótutca 8. sz.)

3. Jézus szent szíve. 4. Kvirin. 5. Vas. Bonifác. (Evang. Közel-Előfizetés: helyben félévre 1 frt 31 kr getnek vala Jézushoz a publikánusok. Luk. 15. 1—10.) 6. Norbert. 7. egész évre 2 frt 62 kr; vidékre félévre 1 frt 66 kr, egész évre 3 frt 32 kr o. é. Robert. 8. Medard. 9. Felician.

A kilencz idegen bünről.

IV.

Mást bünre ingerelni.

Felebarátainkat részint szóval, részint vétkes cselekedettel ingerelhetjük, vagyis kísérthetjük a bünre. A kik másokat bünre ingerelnek, ellene munkálkodnak Isten-emberi Megváltónk azon legszentebb céljának, mely szerint ő megtestesülvén és meghalván érettünk a keresztfán, mindnyájunkat üdvözíteni és az igazság ismeretébe avatni akar. A ki tehát akármifélekép embertársait bünre ösztönzi, oda irányozza gonosz igyekezetét, hogy azokra nézve Üdvözítőnk ama világboldogító szándékát megfusítsa és kiontott drágalátos szent vérért részben haszontalanná tegye. És így nem iszonyatos-e a gonoszság, melyre a bünre ingerlők vetemednek, midőn, mintegy kezefogva az ördöggel, őt pokolbeli törekvéseiben támogatják? Nem az ő kezére járnak-e példaul azok, kik a szüléket gyermekeikkel vagy a házafeleket egymással suttogó és bujtogató beszédeikkel meghasonlásba hozzák, kik vallásgunyoló káromásaikkal és az isteni félelmet nevetségessé tevő pajzánságaikkal sokat megtántorítanak, és kik nem egy megbántottat égrekiáltó boszuállásra ösztönöznek és amnyi ártatlan megrontani vágyakodnak? Mily megvakultság, hogy ők szívökre nem veszik Krisztus urunk imezen fenyegető szavait: „Jaj a botránkoztatónak! Jobb volna neki, ha egy malomkő akasztatnék nyakába és a tengerbe vettetnék“ (Mát. 9). De kell, hogy a szülék és főlebbvalók is óvatosan vigyázzanak, nehogy zaklatoló bánásmódjokkal gyermekeiket és alattvalóikat haragra és oly türhetetlenségre ingereljék, minélfogva azután ezek minden kereszttülkasul törni készek. Azért mondja sz. Pál: „Atyák, ne ingereljétek haragra fiaitokat“, haragra, mely sok más egyéb bünt szokott aztán maga után vonni. Más részről mindazáltal azt se feledjék, miként annyi mint bünre ingerelni övéiket, ha őket vissza nem tartják mindazon rossz alkalmatosságoktól, melyek az embert bünre ve-

zetik. Kell-e mondanom, hogy ily bünre csalogatók: a rossz társaságok, erkölctelen könyvek, a külön nem lévők éjjeli összejövetele, a kártyajáték, korcsmázás és általában mindaz, mi az indulatokat és szenvedélyeket lángra lobbantja és így egyenesen bünre ingerel. Az ember fájdalom! különben is mindig szívben hordozza a bünre való hajlandóságot, ezen gyulékony szikrát, mely vajmi könnyen lobot vet, ha még hozzájárul a bünre ingerlő és kísértő szele. Innen van, hogy oly megszámlálhatlan sok rossz származott már nemcsak egyesekre, de országokra is a bünre való ingerlésből, sőt az egész világra, mióta Éva Ádámot Isten szent parancsolatának megszegésére ösztönözte. Hadd álljon itt néhány példa. Midőn Salamon király hazánkat elárasztá a belviszály minden átkaival, különösen a gonosz bujtogató, Vid nevezetű főúr volt az, ki őt mint uralkodót szüntelen dicső nagy bátyjai, Geyza és sz. László ellen ingerlé, és így okot szolgáltatott a sok ártatlan magyar ver kiontására. Mily bölcsen vezérelte Magyarország kormányát Kálmán királyunk, és ime, mindaddig ingerlék a rosszlelkűek, mignem egy boldogtalan órában, megfeledezve Istenről, az ellene többször is pártot ütött testvérenek, Álmosnak fiát, az ártatlan öt éves Bélát megvakittatta; idő folytával pedig, midőn vak Béla elfoglalá a magyar királyi szék magaslatát, és 1132-ben Aradon országgyűlést hirdetett, akkor meg az ő hitvese, Ilona királyné tette a férjével követett rosszat még rosszabbá. Ugyanis a nemzetnek színe előtt megjelenvén Ilona is, két gyermekét karján tartva, az országgyűlés tanácssteremében (tehát nem is a maga helyén), egy a boszuállás rut bünére ösztönöző beszédben akkép nyilatkozék, miszerint, kik a király megvakításának bünrészesei, példásan bünhödjének, megalokoljanak. Alighogy elhangzék az ingerlő szózat, és mintegy hatvannyolezsan, minden előleges vizsgálat és bírói eljárás nélkül, nemcsak a megboszult bün részesei, de több ártatlan is, személyes gyűlölségi- és boszuvágyból a fölizgatott magyarok kardsapásai alatt elvérzettek, megölettek. Az istenfélő Jóbot is szüntelen ingerlé az ő neje, de nem hagyott magán kifogni, mert mindig

ellene szegezé a béketűrés, a józan meggondolás és az Isten imádandó szent akarójáni megnyugovás pajzsát. **Mi hasznát veszed hát most Istenhez való ragaszkodásodnak?** Jobb lesz bizony, ha elpártolsz az Istentől, ki téged oly soknemű csapásokkal illetett. Így ingerkedék a csacska és Istennel nem gondoló nő. Asszony! — monda neki Jób, — mily oktanul beszélsz! Ám, ha a jót elvettük az Istentől, nem kell-e a roszt is az ő kezéből jó szívvvel fogadnunk? A mink volt, az Isten adta, az Isten elvette, legyen tehát áldott az ő szent neve. A Magasságbelivel is pörbeszálló és férjét roszt ösztönző nőnek szava mennyire különbözik a türelmes Jóbnek szavától! Vajmi igaz az, mit a költő mond, hogy :

„Nyugvó tenger az embernek kebele,
A röpkülő szó e tengernek szele,
Mely tükörré simogatja habjait,
Vagy vad örvénynyé kavarja árjait.”

De mindamellott, hogy sok roszt vonhat és von is maga után a bűnre ösztönző szó, még sem képes oly messzire elhatni és oly sokáig erkölcsrontólag rombolni, mint a gonoszra ösztönző sajtó, az írott, illetőleg nyomott betűkben maradandóvá tett roszt szó. Ugyanazért teljes igazsága van azon írónak, ki ezelőtt néhány évvel kiadott valamelyik könyvében minden himezés-hámozás nélkül kimondá: hogy, midőn Franklin, a villámhárító föltalálója, Bostonban, Amerikában 1760-ban a legelső kölesönkönyvtárt létrehozta, mely, mint jelenleg is legnagyobb részben a kölesönkönyvtárak, leginkább megválasztás nélküli ledér, a testi kívánságokat bűnre ingerlő regényekből állott, korántsem gyantitá, hogy e tétével alkalmasint (sőt bizonyosan is, ha azon könyvtárak oly férges tartalmuak) több villámot halmozott össze a házak belsejében, mintsem fedeleikről már azelőtt villámhárítójával elfordított. Való igaz, hogy a roszt irányu könyvek, újságok és egyéb illetén nyomtatványok a vallási és erkölcsi érzületet, az Istenember ur Jézus evangeliomába és egy igaz anyaszentegyházába helyezett hitet sértegetik, gonyolják, ostromolják, az ember gyöngé oldalát, bűnre való hajlandóságot czirogatják, a képzelőtehetséget tüzelik, az indulatokat ingerlik és a józan ész látkörét csalképekkel, álokoskodásokkal behomályosítják, hogy ne tudjon hozzájutni az igazsághoz és ahhoz, a mi valódi javunkra szolgál. Miután pedig főleg napjainkban oly sok hitetlen, féslett erkölcsű, csupán a maga hasznát kereső, tehát gonosz akaratu és még fölül rá oktan ember meri a tollat kezébe venni, a közművelődés és szívnyemesítés természetes eszközével, az írással visszaélve, ki tudná fölszámítani a sok lelki kárt, ha minden egy ily hit- és erkölcsrontó írkász csak néhány olvasót szédít is el széles e világon? Hátha még azon körülményt is tekintetbe vesszük, miként a földműves köznép még maiglan is szentséges igaznak véli mindazt, mit az ő számára és félrevezetésére nyomtatott munkákban olvas, mennyivel fokozódik mérges ereje az olyatén nyomtatványoknak, és mennyivel többen veszthetik el józan gondolkodásukat, hitüket és erkölcsüket! Hogy a gonosz sajtó, ha egyszer kelepeztéjébe keritheti a nagy sokaságot, rémületes gyuladást okoz, példa rá Franciaország, mely

a mult században, főleg Rousseau vészterhes könyvei által elcsábittatva, annyira elfajult, hogy az Istenember ur Jézus világüdvözítő szent hitéből és anyaszentegyházából az ideig, míg a pusztulás utálatosságának látára a bűn mámorából föl nem eszmélt, Rousseau, ki gonosz könyveivel az égő üszköt szerencsétlenné lett házájába dobta, annyira érzélelékismeretének furdalásait e miatt, hogy utóbb egy fölolvastott értekezésében, lelke jobb sugallatára hallgatva, önmaga nem kételkedék imigy nyilatkozni: „Adná Isten, vajha írónk nagy része tétlen maradt (ne irt) volna. Ugy az erkölcsök jobbak volnának, a társadalom békének örvendene. De e hiu (egyszersmind gonosz lelkű) írók előlépnek s aláássák a hit támaszeit, az erényt, a jámborságot pedig semmivé teszik. Ők megvetőleg kikaczagják a vallás és haza régi jelszavait, tehetségüket pedig mindannak fölforgatására s megalázására fordítják, a mi csak az emberek előtt szent.” Hogy a roszt könyvek- és iratokon kívül mennyi rombolást visznek véghez az érzékiséget, szemet és fület csiklandoztató, tehát roszt irányu szindarabok városi helyeken, és a fajtalan taglejtéssel kísért tánczok, és a tánczosnók szemérempirító öltözéke, hogy mindez mennyire bűnre ingerlő, szükségtelen bizonyítgatni. Ha tehát oly sok a bűnre ösztönző ember, ok és alkalom e világon, annál inkább szükséges, hogy magunkat megóvjuk mindattól, és megóvjuk mindazokat is, kiket a magasságbeli Isten ránk bizott, és kiknek lelkét számon kérendi egykor tőlünk.

Devics József.

Jézusom.

Hová tűnél gyönyörű gyermekkor?
Hová tűnél te játszi időszak?
Benned milyen boldog s nyugodt voltam,
S most felőled álmodni szabad csak.

Mint egy vidám patak tűnnek elém
Az élet, ez igen zajos tenger,
Melynek tükör-sima fölén a part
Szelid virágai mosolygnak tel.

Midőn lelebbentél szemeimről,
Te tünde ábránd lengé fátyola:
Akkor vevém észre, hogy az tenger,
S mindenkinek tulpart a vég-célja.

Megyek tebat ama kikötőhez,
Minél előbb szeretném elérni!
„Megállj, fiam! — hangzik szülém szava —
Utadba sok vészt kell leküzdeni.”

„Eszközöket vigy hát, mivel legyözd,
Ezek: a hit, remény s a szeretet;
Miket szivedbe rég oltottam,
Íránytüd meg vidd a keresztet.”

Elindulék tehát a nagy utra,
A szeretet képezte kis sajkám,
Az evező lapátot a kész hit,
Melylyel hajóeskámat igazgatám.

Hab! de mi az irtóztató alak,
Mely ottan a habok alól kitört?
Milyen kajánul nézeget körül,
S látom felém gyorsan közelgni őt.

„Várj, ifju! te ntat tévesztettél!
— Szólt dörgő hangon amaz alak —,
Czélt érni így nem fogsz, kövess engem,
Meglásd, dicsőbb révhez kalauzollak.”

Gyáva! talán megfosztani akarsz
Attól, mi egyedüli birtokom?
Hasztalan! — mert én erős vagyok,
Megőrizem siromig Jézusom! —

Suszták Antal.

Mária koronája.

Mily fönséges a „malasztal teljes” sz. Szűznek koronája! Szeplőtelen tisztaságát a liliumkorona, egyszülött fia Jézusban hitét a hitvallók koronája, mint fájdalmas anyát a vértanúk bábékoronája, mint az erények példányképét az igazság koronája, mint az apostolok királynéját a csillagkorona, mint az istenember Jézus Krisztus anyját mennyei korona illeti Máriát, kinek ajkairól dicsőfény sugárzik vissza s kit ezért örök boldogságába von fel a Mindenható (44 zsolt. 3).

Azon tizenkét csillagból alakult korona, melylyel Máriát sz. János titkos látásaiban (12, 1.) megkoronázva látta, a keresztény hívek hite szerint az, melyet a háromszemélyű egy Isten tőn a bold. Szűz fejére!

A kath. hitben erős, a kath. hitért sokat szenvedett és mai nap is még szenvedő Lengyelországban Czenstochau mellett létezik Klarenberg, szent Klára tiszteletére emelt esinos templommal, melyben a b. Szűznek egy csodákkal gazdag képe tiszteltetik. 1656- és 1657-ben nagy sereggel ostromolta e helyet az ellenség, de sikertelen. A lakosság buzgó könyörgéssel járult a bold. Szűzhez, hogy hatalmas közbenjárására őket a Mindenható a vég-

pusztulástól megmentse. A háboru veszedelme elmúlt, az ostromlók visszavonultak s a lakosok hálaimákat röpitettek a menynei Atyához és páratlan buzgóságukban a sz. Szűz képét virágfüzérrel vették körül. Erősen hitték, hogy az Isten-anya közbenjárására szabadultak meg a végpusztulástól. Kázmér lengyel király külön követtség által tudtára adá a romai pápának, XI. Kelemennek e csodás történetet és a lengyel nemzetnek

Sz. János Titk. jel. 12, 1.

sziklaerős bizalmát a bold. Szűz hatalmas pártfogásába. A pápa minderről értesülvén, e csodatevő képet ünnepélyesen megkoronáztatni parancsolta. Megszámlálhatlan volt az ajtatos hívek sokasága, és a lengyel történetekben olvassuk, hogy 143,300-an részesültek, a penitencziatartás-szentségben bűneiktől megtisztulva, az Urnak sz. testében.

Mily koronát szántál te, kedves olvasó, a bold. Szűznek? Kétségkívül e koronának becse igaz bizalmadtól s a sz. Anya erényeinek követésétől függ. Nagy-Károly császár Aachenben ezüst koronával koronáztatott meg mint a németek császára, vas koronával Milanóban mint Olaszország királya, és arany koronával 801-ben III. Leo pápa által mint romai császár, azonban koronáinak legnagyobb ékessége volt a hit és a romai pápa iránti fíui tisztelet. Épen így, bármily fényes érdemek után nyert korona diszitse homlokodat, hasztalan és jelentésnélküli, ha azt a tiszta vallás és józan erkölcs körül nem sugározza.

A háromszemélyű egy Isten megkoronázta szűz Máriát a mennyekben: koronázzuk meg őt szívünkben, erényeit követve s közbenjárásáért buzgóan fohászokodva!

A Mária-kép.

(Egy utazó emlékeiből.)

Egykor bizonyos materialista tanárral utaztunk. Mi, melözve e tanár idélen okoskodásait és egyéb körülményeket, csak azon részleteket eszeteljük, melyek az előadandó eseményhez szorosán tartoznak.

Égeren keresztül utaztunk; az éjt Marienbadban töltök s másnap este felé Haydaba érkezünk, honnét következő reggel gyalog indulánk a hét hegy felé. Még igen korán volt, a nap fényesen és melegen emelkedék az erdős magasok fölé és a völgyi ködrétegek erősebben és vastagabban települtek a nedves rétek- és sebesen omló patakokra, hogy ekként meghoszszabbítsák hasztalan harcaikat a világosság ellen.

A professor, ki még néhány óráig velem utazott, épen bucsut akart venni, midőn dombtetőre érénk, melyről csodaszép kilátás volt élvezhető. Előttünk a völgyben, falombok közt félig elrejtve s ködfátyolba burkolva, falneska terület el, melynek alacsony házai csak itt-ott világítottak ki a sűrű lombok közül, míg mögötte csaknem közvetlenül kezdődött az erdős hegység, mely terrasse-alakulag festői vonalban jelentékeny magasságig emelkedett. A kelő nap teljes fényvel világítá meg a tömeges hegyeket, s a legsötétebb zöldtől a távolnak elmosódó kékjeig a legkülönösebb színekben tünteté elő azokat. E egyszerű tájkép háttérét földművesek csapata képezé, mely, tőlünk nem messze, szent kép előtt térdele s a békés, de egyszersmind lélekemelő benyomást, melyet e csodálatos hegy-vidék szemlélete keltett, nemcsak a nép festői viselete és helyzete, hanem azon jámbor foglalkozás által is növelé, melybe el voltak merülve.

Mig e kilátás élvezetében időzünk, a térdelők fölkeltek, rendbeszedték magokat s elül zászlót és keresztet vive, hangos imádsággal mentek el előttünk. Többnyire idős férfiak és nők valának, csak kevés ifju, még kevesebb esinos arcz volt közöttük látható.

A professor nem mulasztá el csipős megjegyzéseit tenni e hívő csoport iránt, végre mondá:

— Mindazáltal közelebbről szeretném megtekinteni e sz. képet, mely oly nagy vonzerőt gyakorol e hívekre. Hasonló képek gyakran nem csekély műbecsel bírnak.

Lemenék a völgybe. A kép, vagy inkább szobor a b. Szűzet ábrázoló, karján a szendergő kis Jézussal. Fából volt faragva és valóban, mint a professor előre megmondá, nem művészi érték nélkül. Különbösen alacsony kőből épült fülkében állt azon magas, széles árnyu hársak egyike alatt, minők Cseh- és déli Németországban csaknem mindenütt láthatók. A szent kép előtt ifju asszony térdelt, oly mély és ajtatos imádságba merülve, hogy észre sem vette megjelenésünket. Oldalvást kódarabon szerzetesült rendje barna öltönyében és breviariumából olvasott. Ő sem látszott figyelembe venni érkezésünket; mert szeméit nem is fordította el imakönyve sorairól. Nesztelen esend uralkodott, melyet csak olykor tört meg egy-egy madár a hársfán, mely árnyával mind a Mária képet, mind pedig a két imádkozót befödte. Egy ideig mi is hallgatva állánk, átadva magunkat a csöndes jelenet benyomásának.

Rövid idő múlva fölemelkedett az ifju nő s keresztet vetvén magára, a szerzeteshez ment, ki előtt letérdelt. A szerzetes kezét a nő mélyen meghajlott feje fölé téve, mintha áldást adna, azután keresztet vetett fölötte. Erre a nő fölkel s megcsókolván a szerzetes kezét távozott s a nélkül, hogy fölvetné szeméit, lépdel el mellettünk. Sűrű, fekete haját részben elrejté ama vörös kendő, melyet azon táj pórnépe feje körül viselni szokott. Arca azon finom kifejezésteljes és egyszersmind szenvedélyes vonásokat tüntet elő, melyek a szláv fajoknak tulajdonai.

— Végre valahára egy türethető arca, mond a professor, miután az asszony elment előttünk; de ezen szerzetes sem válik állása szegényére, bár beesett szeméivel, melyeket most épen ránk vet, inkább valami husszita-predikátorhoz, mint szerzeteshez hasonlít. Eredjünk vele beszédbe; ő alkalmasint ismeri ezen asszonyt.

A szokásos köszöntés után, kevés tisztelettel kérdé a professor a szerzetestől: minő különös sajátosságai volnának a Mária-képek, s mi által tűnnék ki a többi sz. képek fölött.

— Ugy látszik, föltűnt önök előtt, mond a szerzetes nem minden guny nélkül, hogy e kép némi művészi értékkel bír, legalább általán úgy beszélnek felőle.

— Nem ezt értem — jegyzé meg a professor; hanem vajjon csodatevő kép-e? Azt kell hinnem, miután oly sokan zarándokolnak ide.

— Igen, csodatevő, mond a szerzetes komoly, szigorú hangon — Isten már sok csodat tett általa s még ezután is kegyelmet fog a jámbor hívőkre árasztani.

— Ugy? hát valóságos csodák? Érdekelne, hogy részletebben halljunk rólok valamit.

A szerzetes, úgy látszott, nem akart további fejtegetésekbe becsátkozni, mert föltekintés nélkül folytatá zsolosmája olvasását.

— Talán ezen asszonynyal tett csodat? folytatá a professor, a nélkül, hogy megzavarodnék a szerzetes közömbössége által; nekem úgy tetszett, mintha csoda történt volna vele; vagy tán csalódtam?

— Nem csalódtam — felelé a szerzetes.

— Hát mégis jól gondoltam; de miért oly szófukar, tisztelendő atya; nem akarja elbeszélni a csodat a csodatevő Mária tiszteletére?

— Mert tudom, hogy kérdése csupán henye kíváncsiságból ered.

— Csalódik, nem kíváncsiság, hanem a legélénkebb érdek intézteti velem e kérdést.

— Legyen bármi; tudom ugyan, hogy szavaim nem lelnek hívő szívekre, mégis eleget teszek kérésének. A mag gyakran

terméketlen földbe esik és sokáig ott hever a nélkül, hogy akár gyökeret verne, akár elveszne. Sok olyas, mit a mult években kigunyoltunk, kineveltünk, később egészen más színben tűnik föl előttünk, ha olykor a nélkül, hogy tudnók, mi által? ráemlékeztetünk. S így az én elbeszélésem is az Isten Anyja utolsó csodájáról, megvilágosíthatja egykor önök szívét, midőn épen nem is gyantíják. Üljenek ide e hárs árnyékába és hallják:

E nő, kit előbb itt láttak, oda át lakik ama házaeskában, melynek szalmafüdele ide látszik. Férje mint e vidék legtöbb lakosai, favágó s hat napig oda fön dolgozik a hegyeken, hogy a hetediket családjával tölthesse. Midőn egykor szombat este a többi favágóval hazatérvén, nejét három éves magzatával a munkások elé jött asszonyok közt hasztalan keresné, törként hatott át lelkén a gondolat, miszerint őket valami szerencsétlenség érthette. Rohanva ment lakára, mert nem akarta másoktól hallani, hanem személyesen akarta látni balesetét.

Nejét könyvek közt lelé a gyermek ágya mellett, ki láztól pirosuló arczal nyugtalan szenderben fekvék. Közelebből vevén figyelembe a gyermek állapotát, épen nem lelé veszélyesnek s vizsgatálá az anyát, ki egészen átadá magát gyermeke lehető elvesztése fölötti bánatának.

Szavai nejére mindazáltal nem látszottak oly hatással lenni, mint különben, s miután a gyermek állapota másnap sem változott, az anya aggodalmi méginkább szaporodtak. Még néhány óra s a férj újra elhagyja hat napra a házat. Mi nem történhetik ez alatt! Még csak hirt sem adhat férjének, sem töle nem vehet. Ah, ha ez visszatérvén, halva lelendí a kis Ferenczet, kin egész lélekkel csüggték mindketten! Alig gondolá el e szörnyű lehetőséget s erővel visszafojtá könyeit, midőn a válóperez elérkezett. A férj még egyszer oda lépett a gyermek ágyához, még egyszer megfogá forró kezeiket s esőket nyomot égő, piros arczára.

— A láz nem hagyott alább, Johanna, monda azután, de nem is gondolnám, hogy erősbült. Adj neki szorgalmasan citromos ezukros vizet, ez használni fog. Sokért nem adnám, ha itthon maradhatnék e héten, be kell töltenem szerződésemet, mert egész télen nem kapok munkát. Ne igen aggódjál, édes nőm, de legyen gondod a gyermekre; tudod, hogy lelkem összenőtt vele. Isten és a sz. Szűz megsegítik őt. Én odafön imádkozni fogok érte, te se mulaszd el ezt tenni. (A nő e szavakra nem fojthatá el könyeit s hangos sirásra fakadt.) Viseld, viseld gondját, hogy egészségben leljem őt! Ezek valának vég-szavai s kibontakozván neje karjaiból, eltűnt a hideg téli reg homályában.

A nő egyedül vala. Fölbúdulása, mint ez rendesen történni szokott, lassankint csillapult, akaratereje visszatért, s a remény, mely a legboldogtalanabbnak is vigasztalója, békét és nyugalmat hozva tért szívébe. Fájdalom, ez állapot csak rövid volt. Már másnap is súlyosabb lett a gyermek betegsége, bármit tett is a szorongatott anya, hiába! A falu legtapasztaltabb asszonyainak, kiket segélyül hívott, tanácsai sem akadályozhaták a láz folytonos növekedését. S így félelem és remény közt jött meg péntek délutánja; a gyermek lázasan föllingerelve, öntudatlan fektűt ágyán, minden vágy és mozdulat nélkül. Csak olykor nyitá föl szeméit de semminemü tárgyat sem volt képes megismerni. Az ismerős asszonyok elhagyták a szobát, el akarták kerülni, hogy a gyermek halálánál jelen legyenek.

(Vége köv.)

Szulik József.

Oláh Miklós esztergomi érsek élete.

(Vége.)

Mátyás király kormánya alatt nemzetünk nemcsak hadászati s politikai szempontból élte legragyogóbb korszakát, hanem a tudomány, tanügy s népnevelés is ekkor oly virágzó állapotban állott, hogy e tekintetből is e kort méltán a legfényesebbnek nevezhetjük. Majdnem minden város birt jólrendezett altanodákkal, több helyen gymnasiumok is virágoztak. A monostori s káptalani iskolákban sem szűkölködött hazánk, ezekhez járultak még a híres dömés főiskolák, melyekben a bölesészeti és hittudományok nem csak tanítottak egész akkori terjedelmükben, hanem tudori rangot is osztogattak. Végül Pécs, Pozsony s Buda híres egyetemekkel is díszkedhetett. Mátyás király ezeken kívül még egy nagy álladalmi nevelő-intézetet is tervezett alapítani az ország összes tanulóifjúsága számára. Hogy ily kedvező körülmények mellett a népnevelés sem állhatott rossz lábón, azt, úgy hiszem, fölösleges lenne bizonyíthatnom. A jagellok tehetetlen kormánya alatt azonban e virágzás csakhamar hanyatlani kezdett, az iskolák egymás után megszűntek, mert a király megvonta tőlök a szükséges pénzesztét; a Mátyás alatt bejött tudósok lassankint bucsut vettek az elszegényedett budai udvartól, s így rövid idő múlva a tudomány s tanügy csak egyes zárdákra lón szorítva. A mohácsi vész után még szomorubb képet öltött a tanügy és népnevelés, melynek egyik fő-fő oka a török dúlásokon kívül a protestantizmus terjedése volt. „A káptalani, monostori, plebániái, városi úgy mint falusi iskolák — mondja egy történéstünk — ha a török megszállásban nem szűntek meg, vagy a trónviszályok zivataraiban nem üzettek szét, úgy idegen földről bevándorolt német vagy cseh predikátorok által elfoglaltatának, mi a népnevelésre s a tudomány ápolására szerfölött kedvezőtlen hatást gyakorolt. Telvék az ezenkoru emberek iratai panaszokkal a lutheranizmus okozta nevelés hanyatlás-miatt.“ Főgondja volt tehát Oláhnak, hogy a népnevelést előmozdítsa; kitűnik ezen törekvése az 1560-iki zsinaton kidolgozott hitkönyvéből, hol a többi között ezeket is olvassuk: „Rendeljük, miszerint minden megyénkbeli plebánián, hol a község elbirja, ennek ellenkező esetén, a szomszéd egyházak vagy falvak költségén szerény és becsületes iskolamesterek tartassanak, kik a romai s a mi esztergomi egyházunk hitágazatait elfogadják; kik a gyermekeket elemi oktatásban gyakorolják; egyházi énekhez is, ha lehetséges, értsenek, mint a mely az egyházi szertartásokhoz szükséges; írásra is oktassák azokat, kik erre alkalmasok, életpéldával tanítványaikat a bünöktől tartoztassák vissza és jámborságra vezessék. Mert kétségkívül csak így történik meg, hogy nem csak tanultakká, hanem erényesekké válnak is, s az Istennek, az egyházi elüljáróknak, uraik, szüléik- s tanítóiknak engedelmesek s hívségesek lesznek. Különösen arra szükség figyelni, hogy valami hit- vagy erkölestévesztés ne jusson a tanodába, az anyaszentegyház tanához hívek maradjanak; olvasás s egyéb foglalkodás közben holmi botor s haszontalan, annál inkább a gyermekek képességét föltümuló kérdésektől óvakodjanak, mik legkevésbé sem ezéllírnyosak sőt vést hozók. A hitvallás, Ur imádsága, Üdvözet, Salve Regina, tiz parancsolat, irlgalmas cselekedetek, asztali áldás s hála-ima, s hasonlók a katholicika tan szerint magyaráztassanak, ezeket említették az iskolásokkal, kérdezetés és felelés módjával éljenek, azt tartván mindenkor szemek előtt, mikép nem hit-tanárok, hanem iskolamesterek csak!“ Hogy a népnevelés ügyére e rendelvény fölötté üdvös volt, azt, úgy hiszem, fölsle-

ges lenne bővebben bizonyíthatni, mert habár első pillanatra csekélységnek tünik is föl, de, mélyebben vizsgálva, ily zavart időben, kezdetnek nagyon is elég volt.

„Sejtéhez a méh kiseded porszemenkint
Készíti, gyűjti össze a viaszt:
Egy kis csipet sár, melyet a madárka
Szájában viszen s a parthoz ragaszt.
Elég, hogy az munkával és időben
Az építőnek biztos lakja légyen!“

Ezekből meggyőződhetünk, mily érdemeket szerzett magának Oláh Miklós a népnevelési téren; lássuk most, mit köszönhet neki a magasabb tanügy. A főnebb említett fötanodák a török dúlás folytán mind megszűntek, úgy szintén a pécsi egyetem is, mely pedig oly virágzó volt, hogy Istvánfy szerint kevéssel a mohácsi vész előtt még tanulóinak száma két ezerre rugott, kik közül Mohácsnál 300 vitéz ifju esett el a hazáért. Az esztergomi káptalan iskolája amazzal együtt Nagyszombatba vándorolt, hol mint jövevény idegen földön nehezen honosulhatott. Oláh Miklósnak újra kellett rendeznie, mit 1554. meg is tön. Illicinus Péter későbbi szenttamási prépost volt az iskolának főnöke, ki alatt az iskola szép virágzásnak örveudett. Hogy a gondos pásztor a tanügyet s népnevelést még jobban előmozdítsa, 1561. behívta hazánkba az érdemduz loyolai Ignác fiait, a jezsuitákat, Victoria Péter, Seidel János s Flander Antal voltak az elsők. A király Széplak apáti, és Beén préposti, később Misle préposti javakkal ajándékozta meg őket; mihez Oláh primás Zalavár prépostságból évenkint 372 és Thuróez prépostságból 400 forintot rendelt a király megegyeztével fizetni. De társulati lakuk Nagyszombatban 1567-ben 150 házzal lángok martalékává lón, s így Borgia Ferencz, a szerzet romai főnöke, látván, hogy a széplaki s beéni jószágok a nagyszombati collegium kitarására nem elegendők, és sem a császár, sem Oláh rajtok többé nem segíthet, a jezsuitákat Nagyszombatból visszahívta. A nagy érsek érdemeinek koronája: az első papnövelde alapítása. A jó pásztor régen tapasztalta már, hogy kellő egyházi egyének hiánya okozta ama rettenetes lelkeszeti elhanyaglást s a nem rég keletkezett tévtan oly gyors elterjedését: papok szaporításáról kellett tehát gondoskodni, s e ezélla azon intézvényt látta legüdvösbbnek, melyet a tridentini zsinat ajánlott, t. i. papnöveldek alapítását; az 1566-i zsinaton kijelenté tehát, hogy szándoka egy 10 ifju nevelésére szánt papnöveldet alapítani. Miksa császár ezt a jövő évben helyben is hagyta. A 10 növendék eltartásáról önmaga gondoskodott. többeknek nevelése az erre fölszólított főpapok s gazdagabb egyháziak fölségélyezéséből vala fedezendő. A király az üdvös intézethez Széplak javaival járult. Oláh Miklóst dícséri tehát alapítójának e papnövelde is, mely később egyes főpapok s fejedelmek kegyéből annyira fölvirágozott, hogy jelenleg hazánk első papnöveldeje. Azé a dícsőség, a ki a magot elveti, nem pedig, a ki a már terebélyes, gyümölesökkel terhelt fát támogatja!

Uj kitüntetésben részesíté az agg főpapot a király, midőn 1562. Nádasdy Tamás halála után királyi helytartóvá nevezte ki, ugyanazon évben megkoronázta azután Pozsonyban Miksa császárt magyar királylyá.

De végre lejártak az ő napjai is, az Ur érdemeiért örökké tartó boldogsággal akarván megjutalmazni, magához hívá hívséges szolgáját.

1568-iki januar 14-ike volt azon szomorú nap, midőn szenedő nemzetünk 77 éves főpapját, atyját s jötevőjét elveszté!

Áldott porai Nagyszombatban a sz. Miklósról nevezett egyházban nyugosznak, hol márványlap hirdeti, kit rejt sötét ölében a rideg sir!

Az emlékoszlop idővel ledől, a kő az évek sulya alatt elmálik, a márványlap arany betűi lassankint elhalaványulnak s marad . . . por, és . . . semmi! De az érdem örökös, mint a lélek, melyből eredett . . . halhatatlan! Oláh emléke élni fog századokon át a magyar nemzet között, mert ő érdemei által halhatatlan nevet vívott ki magának. Az emlékszóbor ledőlhet, a sírirat elhalaványulhat, de az érdem által szerzett emlék nincs az enyészet hatalma alá vetve, az kivívta számodra a halhatatlanság borostyán koszoruját!

„ Dicső neved
Sem éreztet rágó durva időfolyat,
Sem a kaján s sápadt irigység
Nem boritandja sötét homályba
Pannon léteig. A haza embere
Igy nyer borostyánt. Holta után is él
A századok bus omladékán,
A miben élni szokott örökké!“

No vák Lajos.

Katholikus hitélet.

Pest, majus 23. Az áldott emlékü Hildegarde főherceggasszony 6 cs. fensége, a legutóbbi időkben leányaival, Theresia és Mathild főhercegnők 6 cs. fenségeikkel egy mise-öltönyön dolgozott, melyet most a jó anya jó leányai a pesti angol kisasszonyok zárdájának ajánltak fel. Az illető mise-öltöny a napokban érkezett le Pestre, a főudvarmesternő, Eltz grófnőnek a zárdá fejedelemasszonya, Krössling Pogná Amália hölgyhez intézett következő levele kíséretében:

„Mélyen tisztelt főnöknő!

Ki gondolta volna, hogy azon szomorú megbízatásom lesz, miszerint a mise-öltönyt, melyet oly fájdalmasan megsírtott üdvözült főherceggasszony, két főhercegi leányával oly nagy örömmel megkezdett, s melyen sajátkezűleg néhány virágot himzett, a mindenkitől legmélyebben tisztelt magas hölgy elhunyt után fogom ez utolsó munkáját kegyednek, tisztelt főnöknő, megküldeni? Isten akarata volt, melyen alázattal meg kell nyugodnunk, de, hogy mily fájdalmat hagy bánta e vesztés a családra s mindazokra nézve, kik a drága elköltözött körében voltak, nem szükség kegyednek fejtegetnem; a fájdalom megmérhetlen, mint a vesztés! Theresia és Mathild főhercegnők megbiznak, hogy kegyednek küldjem meg e mise-öltönyt, melyen magok jelölik meg a virágot, melyet még szeretett anyjuk keze dolgozott ki s a kegyed intézete iránti őszinte szeretet és részvét ez utolsó bizonyítéka a drága elhunyt emlékezetét folytonos emlék- s tiszteletben fogja fenntartani. Fogadja kegyed, tisztelt főnöknő, kitűnő nagyrabecsülésem kifejezését, melylyel maradok kegyed hive. Weilburg 1864. maj. 12.

Eltz grófné s. k.“

A mise-öltöny, mint legdrágább emlék fog a pesti angol kisasszonyok klastromában őriztetni. A mise-öltöny kérdése virágára, mely Hildegarde főherceggasszony utolsó munkája, gyászkorzetti papír volt tűzve, melyre Theresia a főhercegnő sajátkezűleg írta e szavakat: „Ez anyám utolsó munkája, melyen még kevéssel halála előtt dolgozott.“ E papír az illető virágra tűzve tétetik el. Mult héten az angol kisasszonyok templomában Hildegarde főherceggasszonyért ünnepélyes engesztelő sz. mise tartatott, melyet ft. Krieglér József ur, az elemi iskolák igazgatója e mise-öltönyben mondott. A kegyelet ez ünnepélyen számos áhitatoskodók mellett jelen voltak az angol kisasszonyok nőnevelő intézetének összes növendékei s a pesti nőegyesület testületileg. Áldás s ima között emlékeztek meg az

üdvözültről, ki nemes emberbaráti szeretetét, s magasztos válasosságát drága örökségképp hagyta leányaira!

Pozsony, majus 12. Bibornok-hg-primás ő eminentiája városunkat meglátogatván, Barton József apát, kir. tanácsos és pozsonyi tankerületi kir. főigazgató ur ő nga f. h. 11-én mutatta be a kir. kath. főgymnasium, városi főrealtanoda és főelemi tanodák összes tanári s illetőleg tanítói hódolatteljes tisztelgését. A ngos szónok üdvözlő beszédére ő eminentiája válaszolni méltóztatott, miszerint örvend annak, hogy azon tanári testületeket láthatja színe előtt, melyeknek buzgó vezetése alatt a pozsonyi közép- és elemi tanodák előtte ismeretes szép birre emelkedtek, megigérvén egyszersmind, hogy a tanodákat személyesen meglátogatni fogja. S csakugyan másnap a városi főrealtanoda részesült azon szerenésében, hogy a hazának biboros áldornagyát körében tisztelhetze. Ő eminentiájának atyai jó-sága és a tanuló ifjusághoz intézett kegyes szavai maradandó emlékül szolgálának az intézet évkönyveiben. X.

Győr, majus 20. Az egyháznak egyik főgondja mindenkor és mindenütt az iskolákra volt irányozva; mert a jól rendezett iskola sikeresen készíti elő a hiveket arra, hogy utóbb, egyszersmind a hazának is hasznos szolgálatot téve, lelki üdvöket valóban munkálhassák. A főpásztorok soha sem sajnálták adományukat az iskolák javára. Ennek tanúi vagyunk mi is, kik Simor János püspök-atyánk ő mlgának e téreni kifogyhatlan áldozatkészségét igen gyakran tapasztalni szerenésések voltunk. Szabadjon néhány jótékonyt rövid vázlatban cseleltetni. Így a e s a i (Soprony megyében) iskolának újbóli fölépítésére 500 frt fordított; Réta lapon az iskola számára ház vásároltatott, melynek megvételére a szegény község nem birt elegendő pénzerővel; a Soprony megyében létező h a r k a i és n é m e t z s i d á n y i iskolák legnagyobb részben püspök ő mlga kegyessége által tartatnak fön. Mit mondjunk a g y ő r s z i g e t i iskoláról, melyben 200-nál több gyermek nyer az irgalmas nénék felügyelete alatt oktatást? Mit mondjunk ő méltóságának azon kegyességéről, melynél fogva Sopronyban saját házát engedé át az irgalmas nénéknek, kik itt 50 elhagyott árva-gyermeget nevelnek és tanítanak? Valamint az iskola, szintugy az Isten háza is ő mlga főpásztori gondoskodásának tárgya. Ugyanis ő mlga csináltatja az új föltárt az újszékét goth styben a sopronyi sz.-Orsolya-apácák újból épült temploma számára, valamint a tabernaculumot is mellékleteivel együtt az ottani székesegyház részére, melyet tavaly 8000 frton szerzett mise- s egyéb diszruhákkal megajándékozni méltóztatott. Különös gondot fordít ő mlga a jótékony intézetekre is. Így legnagyobb részt püspök-atyánk bőkezűségének kell köszönni, hogy az általa Sopronyban létrehozott sz.-Vincez-egylet 1863-ki jan. 23-ától f. e. jan. 20-áig a szegények közt 3810 kenyeret osztatott ki, szegény gyermekek nevelésére 516 frt 14 krt költött, szegények házbérére 113 frt 8 krt adott, azonkívül még őket fával és ruházzal segélyezte. Nem mellőzhetem fölemlíteni és megismertetni a sz.-Erzsébet-egyletet, mely folyó évben keletkezett s melynek védnökségét ő mlga elfogadni méltóztatott. Legyen szabad ez egyletnél kissé tovább időznöm. Két oly szép célja van, mely méltó, hogy széleseb körökben megismertessék. Csak vallásos nők lehetnek tagjai, kik azon szándékkal csoportosulnak, hogy a női szív két legszebb ékét juttassák érvényre: a vallásosságot s a részvétet a szegények iránt. Főcélja a szegények lelki üdvének előmozdítása, s azoknak anyagilag segélyezése is, hogy ez által a tagoknak saját üdve mozdíttassék elő. Főkötelettség a szegényekkel való személyes közlekedés. A sz.-Erzsébet-egylet rendes és rendkívüli tagokból áll. Rendesek, kik az említett köteletetést magokra vállalják; rendkívüliek, kik csak egyes adományokkal mozdítják elő a társulat céljait. Hetenkint ülések tartatnak, hol a szegények felvétele és részletetése felett határozatok állapíttatnak meg. A társulat élén egy elnöknő, alelnöknő, titoknoknő és pénztárnoknő áll. Minden szegény, kit az egylet szavazatöbbség folytan jótéteményeiben való részletetésre felvett, különösen valamely egyleti tagnak felügyelete alá helyzetetik, ki róla a hetenkinti ülésben referál. Az egylet ülései imával s vallás-erkölcsi elmélkedéssel nyíttatnak meg és szintigy történi a befejeztetés. Az egylet ünnepei: a bold. Szűz szeplőtlen fogantatása, és pauli sz. Vincez ünnepnapjai.

Ekkor, valamint minden hónap első szombatján az egyletért, annak minden tagjaiért, a szegények és az egylet jötevői javára sz. mise mondatik, a bűjt alatt pedig az elhunyt tagokért gyász-isteni-tisztelet tartatik.

E töredékes vázlatból is eléggé kitűnik az egylet üdvös működésének hordereje. A nő úgy is a jobb érzelmek képviselőjeként szerepel: illő, hogy azt mindenütt tanúsítsa is. Ez egyletéről szólva, ide igatom püspökünk ő mlgának R á c h sal. Ferencz kanonok és sopronyi plebános ő ngához ez egylet engedélyezését illető következő főpásztori iratát:

„A jótékonyaság tetteinek gyakorlata szükségképeni eredménye a vallásnak, mely a felebaráti szeretetet mint második legfőbb parancsát s mint igazi hivei kítettető jellegét állítja fel, s isteni alapítója e lelkesedő szavait ő rzi: Mit testvéreim közlő a legesekélyebbnek cselekesztek, nekem cselekedtetek.

A Soprony sz. kir. városban alakult sz.-Erzsébet-egylet ép e keresztény jótékonyaság gyakorlatát tüzte ki feladatául s ez által tanúsítja, hogy törekedni fog ama város keresztény katolikus községében az első keresztény község szép képét a lehetőleg valósítani, melyben senki sem volt szegény, mert mindenki gazdag vala szeretetben, az előképet, melyet alig fogunk ugyan elérni, de a mely (s ezt soha sem szabad szemünk elől téveszteni) mindazok ő rült álmaít, kik minden létezőnek erőszakos felforgatása s minden tulajdonjog ő nhaszonleső megsemmisítése által a földről az inséget elűzhetni hiszik, annyira mulja fölü, mint az ég a pokolt.

A fendicsért jámbor egyesület elem terjesztett alapszabályait tehát szivemből eredő ő rőmmel erősítem meg, s ő rülni fogok működése szép gyümölcseit fokozatosan megérni látni.

Főtisztelendőségednek s az egyleti tagoknak atyai üdvöztetemet s püspöki áldásomat küldöm az Urban. Győr, 1864. jan. 28. J Á N O S, püspök.

Legyen jelenleg elég, úgy is kifogyhatlan volnék, ha püspök-atyánk jótékonyaságát kellően hirdetni akarnám. A Mindenhatónak leggazdagabb áldása legyen kegyes főpásztorunkon!

H.

Igal, majus 24. Szentháromság vasárnapja az igali keresztény hiveknek, kitűnőleg két évtől fogva igen megható ünnepe; mert e napon alapított meg a Szentlélek segítségül hívásával köztünk a Szent-László-Társulat. Nem nagy idő ugyan két év, de elég tanúság mégis arra, hogy itt ő exejának, meggyés püspök-atyánknak áthatóan felhívó szózata buzgó plebános urunk többszöri emlékeztető előadásával élénken fentartatván, nem volt pillanatnyira fellobbanó a jól megértett ügynek lángja, hanem kitaró. Különösen lélekfelüdítő azon ajtatosság, mely nálunk minden újhöld vasárnapon a legméltóságosabb Oltári-szentség imádasával tartatik délelőt és délután, midő sz. László király állványa előtt fénylenek a meggyújtott gyertyák, midő az átlátszó oszlopban fölemelkedő tömjénfüst illatja betölti a legszentebb helyet; midő a buskomoly orgona hangjára a térdepelő sereg egy szível lélekkel folsobajt, énekelvén: „Ez nagy szentség valóban“, „Imádunk szent otya“ és „Szent László királyunk“ imaszert és kedves melódiájú verseket. Ezen ajtatosságunkat igen emeli az, hogy az ily napokon használandó énekeket és imákat nyomtatásban bírjuk; emeli a nmlgu meggyés püspök urunk által Veszprémben megalakult és nálunk is életbeléptetett oltáregylet, melyet buzgó plebános urunk az egész plebániái hivekre általában kiterjesztett és a Sz.-László-Társulattal összekapcsolt. Vajha létesülne és szilárdulna meg a miénkél sokkal népesebb plebániákban is szintén nem csak megyénkben, hanem egész országunkban a Sz.-László-Társulat, hogy, kedves levén Isten előtt az imádsággal egyesített alamizsnálkodás, mennyből reánk harmatoztatná az ohajtott áldásokat! Hitéletünket ekképen körvonalozván lehetetlen egyszersmind elhallgatnom ama lélekkrázó kicsapongásokat, melyek a sötétség országába vezető széles uton fel-feltűnédeznek. Baljóslatu sugalatok szomorítják minden jámbor ember szívet, a kik látják, mint rohan leginkább a feket nem ismerő szilaj ifjúság büntetlenül és gátoatlanul a lelket, testet egyaránt báromilag lealacsonyító és az ő rök veszélybe sodró bűnőrvénynek! S van okunk rá egymástól panaszkodva kérdeznünk: Ha már most is, a szüléi hatalom alatt álló — legalább úgy kellene lenni — még kiskoru ifjak ilyképen mutatkoznak, mi lesz e

nemzedékből, midőn majd férfikorra jut? S annál szomorítóbb ezen tőprekedés, midőn vidékünkön mindenütt ily lesújtó híreket hallunk. Csaknem azt kell binnünk, hogy György vitéznek, kinek „Országgyűlés pokolban“ czimű, hozzánk is megérkezett versezetét most hordja a kíváncsi nép az utcán haza felé, álma valóság, melyben egyik ő rdög azzal dicsekszik, hogy neki e földön... „sikerült már annyira menni, a fiatalágnak az eszt elvenni“ stb. Azonban a romlásnak indult fajzatot dulakodásában némileg megakasztá, és a rakoncátlanság mámorából fölrasztá hiveinek üdvét éjjel nappal kereső ernyedetlen buzgalmu lelkivezérünk egyik, csaknem másfél óráig tartó, szíveket megható predikációjával, melyben az igék felett: „A felséges Isten gyűlöli a bűnösöket, és az istentelenen boszút áll“, szónokolván csalhatlan példákkal, hazánk jelenlegi sanyaru állapotára is hivatkozva, figyelmezteté a szíveket meglágyító s lelkesítő szent beszéden könyeket hullató hallgatókat a hatalmas Istennek büntető igazságos voltára, ismételve mondván: „Ne tégy rosztat, ugy nem ér téged is semmi roszt; ne vess gonoszt a hamisság barázdájába, ugy nem aratod azt hétszere sen; és: kétszer ne kövess el egy bűnt, mert az elsőért sem maradsz büntetlenül.“ Azt nyilvánítá végre, miszerint, hogy a felséges Isten bűneinkért megengeszteljük, és hogy az ő áldását tölünk meg ne vonja, tebat ezen tul minden predikáció után egy e czélra szánt imádságot fogunk elmondani; mind-ezeknek pedig eredménye az lett, hogy a szép imádságot — mert csak így nevezi a nép — minduntalan ostromoltak bennünket, s midőn ez buzgó ielkipásztorunknak hiveivel érezhető bőkezűségéből, kinyomatva, megérkezett, tódultak a hivek a paplakba, s vitték mint legdrágább ajándékokat magokkal. Ez a mi népünknek legkedvesebb imádsága. *)

K u t n y á n s z k y István, igali tanító, mint sz.-László-társulati jegyző.

Társulati ügyek.

A Szent-László-Társulat t. cz. helybeli s vidéki tagjai és ivartói közlő azok, kik eddig a Szent-István-Társulat ügynékségében (belváros, Lipóttuteza 8-ik szám) szókták tagdíjajukat s gyűjteményeiket befizetni, tisztelettel arról értesítetnek: hogy ugyanazon ügynékségben ezentul is teljesíthetik ilyetén fizetéseiket, hol is a Szent-István-Társulat ügynöke, Rada János ur van a Szent-László-Társulat részére befolyó pénzek átvételére a tartandó közgyűlés további intézkedéseig fölhatalmazva.

Kelt Pesten a Szent-László-Társulat központi választmányának 1864-iki majus 10-én tartott gyűléséből.

A társulati titkár.

Pest, majus 24. A Szent-László-Társulat központi választmányának majus 10-ki gyűlésében a társulat alapszabályainak olyképeni módosítására, hogy azoknak a háromévi tapasztalatok szerinti czélszerűbb összeállítása ne ütökközék többé megakasztó akadályokba, mint eddig, kiküldött bizottmány előterjesztvén írásbeli javaslatát, a társulati titkár urak felolvasták pontról pontra a régi és a módosított alapszabályokat, hogy azok iránt a választmány is nyilatkozhasssék. A többi közt megállapított a társulat hármas czéljának nyílt, szabatos és okszerűbb sorozata és meghatározása. Továbbá azon incidens folytán, mert a társulat czéljaira templomi offeroriumok s más ajtatosságok alkalmával rendes tagnak be nem írott katib. atyánkfiai is adakoznak, vita tárgyává lön: hogy tagjai-e az ily, időnkint adakozó hivek is a társulatnak? Többoldalu vitátás után, miközben ő Szentségének a társulati tagok részére engedélyezett bucsukra vonatkozó második apostoli irata is felolvastatott, ki lön mondvá, hogy, a kik rendesen beiratván magokat, havonkint hat vagy évenkint 72 krral járulnak a társulat czéljai előmozdításához, ezek rendes tagok (kik aztán a

*) Fogadjá köszönetünket a küldött példányért; igen szivesen vennők az 1-ső és 2-ik számot is. Szerk.

nagygyűlésen való megjelenési és szavazati joggal bírnak); a kik pedig nincsenek beírva s csak időnkint tesznek le tehetségek szerinti adományt, ezek rendkívüli tagok (de a nagygyűlésen szavazattal nem bírnak). A közgyűlés határnapján július 14-e tűzött ki. És pedig félkilenczkor sz. mise fog tartatni a belvárosi plebániatemplomban, a gyűlés pedig 9-kor a Szent-István-Társulat borzutezai helyiségén nyílik meg. A pesti központi sz.-László-ünnepély azidén jul. 3-án 10 órakor ugyancsak a belvárosi plebániatemplomban tartatik. Szónokul ft. Ráth József pestlipótvárosi plebános ur kéretett föl a gyűlés által. Előterjesztetett most a társulat pénztári állapota, melyből kintt, hogy állampapírokban s készpénzben a társulat pénzkészlete 6000 frton felül van. Egyenesen rendelkezésre pedig 5193 frt áll. A társulathoz segélyt kérőleg intézett folyamodványok felolvasására kerülvén a sor, érdekenyen hallottuk: 1) a buku- resti püspök levelét, melyben előadja a ploesti r. kath. templom kiraboltatását és segélyért könyörög. Helybenhagyatott 100 frt. 2) A pestmegyei sári plebános kérelme folytán a másvallásnak közt nagy szegénységgel küzdő kisdud kath. község és felsődabasi, most emelkedő fiókegyházra 150 frt. 3) A torontálmegyei Ivánd a fiókközség épülő templomára 150 frt. 4) Szatmár megyében Lajosvölgye különösen azon gyöngye kath. lelkészek közé tartozván, melyek a másvallásu roppant többség között mintegy missionariatusként tűnnek föl, a folyamodó r. kath. lelkész ur előadása folytán (a lelkész Lajosvölgyen pap is tanító is egy személyben) 100 frt ajánlatot meg. 5) Harburg városában északi Németországban sok nehézség közt most alakul kath. plebánia, ennek fölsegítésére 50 frt szavaztatott meg; az elnök önmaga pedig a rendelkezésére álló 22 db aranyból szintén ide fog küldeni 11-et, a másik 11-et a braunschweigi r. kath. iskola javára szentelvén. 6) Olvastatott a buku resti püspök titkáranak levele, melyben Tones nevezetű derék s kitűnő magaviseletű, 16 éves ifjút ajánl a társulat figyelmébe, ohajtván, vajha az ifju tanítóvá képezetvén, mint ilyen térhetne vissza dunafejedelemségi magyar testvéreink közé. Kétség támadván az iránt, tartozik-e az ilyesmi a társulat feladatai közé, Lonkay Antal nem csak tökéletesen a társulat czéljaival egyezőnek találja, hogy a keleten elszórt magyarság számára lehetőleg az ő saját fiaiból lelkészeket és tanítókat képezessünk, hanem indokolva azt is kimutatja, hogy nem ugyan Pesten, hanem valamely vidéki püspöki városban igen esékély áldozattal lehetne ezen jó bizonyítványu ifjút jó magyar tanítóvá képezetni ki. Az elnök ur önmaga irni ígérkezett valamelyik érsek ur önmagának, hogy ezen ifju tartása- s rubázásában a költségekhez járulni kegyeskednék, a Sz.-László-Társulat mindenesetre megajánlván saját részéről a hozzájárulást. 7) Huszár Ferencz ur önga ajánlatára a budai, nagy szűkséggel küzdő kapuzsinusok zárdájának 150 frt; 8) a pesti szűkenének intézetének, melyben a felolvasott jelentés szerint annyi szegény gyermek ingyen ápolatik, neveltetik és tanittatik, 200 frt; s végre 9) a pest-lipótvárosi templom harangjaira 200 frt o. é. ajánlatot meg.

Irodalom.

(Értesítésül.) Ngos és ft. Nogáll János apát és kanonok ur Kempis Tamás négy könyvét „Krisztus követéséről“ újból lefordítván, ezen fordítása tulajdonjogát, s ezzel a könyvnek jövedelmét a nagyváradi l. sz. megyébeli „Sz.-József-növelde“ árvaira átruházta. Hogy az aranyál ezüstnél becsesebb könyv, melynek emberi elmeszülemény közt nincs párja, föntisztelt íróban illetékes átdolgozóra talált, azt nálam nélküli is tudja a magyar közönség. Ezelőtt midőn a magyar nemzet vitéz jellemét egy félvilággal szemközt érvényesítette, ezen könyv meg volt minden keresztény családnál, és jelsül a hét-éves háboru alkalmával a poroszok az elesett magyar huszárok tarsolyában a Pázmány Péter fordította „Kempis Tamásra“ találtak. Föl kell tenni, hogy ezen könyv most is kelendő lesz. A fön-

tisztelt apát és kanonok ur kétféle kiadást állított ki: egyszerűbbet, melynek ára bőrhattal kötve 50 kr o. é.: egyet díszesebbet, melynek ára kemény kötésben 1 frt o. é.; Egyes példányok Pesten Eggenberger könyvkereskedésében és általa országszerte minden hiteles könyvársznál kaphatók. Sommás megrendelésekre alulirt ezennel megajánlja készséges szolgálatát. De husz példánynál kevesebb számu megrendelésre már csak a szállítási költség tekintetéből is lehetetlen ajánlkoznom; husz példánynál esékélyebb megrendeléssel legjobb lesz egyenest a könyvárszhoz fordulni.

Sommás, azaz legalább is husz példányra tett megrendelésnél öt-öt ingyen-példánynyal szolgálndok. Nagyvárad, majus 22-én 1864.

Csomák János,
tanulmányi felügyelő.

Különfelek.

— Öcs. s ap. kir. Fölsége a nagyszombati társas káptalan-nál megüritlt utolsó kanonoki állásra Grön Lajost a pozsonyi papnövelde igazgatóját s nagyszombati consistoriumi tanácsost legkegyelmesebben kinevezni; továbbá a nyitrai székeskáptalan-nál Miskolczy János zsolnai főesperesnek trenesini, Nécsey Bálint gradnói főesperesnek zsolnai, s Gyurcsák János eddigi magister canonicusnak gradnói főesperessé lett főzozatos előléptetését helybenhagyni s az ez által megüritlt utolsó kanonoki állomásra ugyanazon káptalan-nál Márczy Ferencz nováki főpapot legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott.

— Pozsonyból írják, hogy, midőn herczeg-primás ö eminentiája közelebb a sz.-mártoni főelemi iskolát meglátogatá, a tanító e mondatot adta fel egyik növendéknek fordításra: „A herczeg egy aranyat adott neked ajándékba.“ A fiu ezt magyarrá fordítá. Midőn ö eminentiája ezt hallá, egyik kísérőjének hat aranyat adott e szavakkal: „Des illis, ut sit verum.“ A hat arany hat szorgalmas tanuló között osztatot szét, kik a magyar nyelvben magokat leginkább kintintették.

— A pozsonyi kath. legényegylet által rendezett jótékony sorsjátékban a főnyeremény egy izraelitának, dr. Bardah bécsi fogorvosnak jutott. Dr. Bardah e napokban Pozsonyba lerándult, megtekinté nyereményét, mely 2600 frt értékű pompás oltárból áll, s miután a legényegylet czéljáról tudakozódott, nyereményét az egyletnek ajándékozá.

— A t. irgalmas rend egyik jeles tagja, t. Dworkák xav. Ferencz főorvos Budán majus 20-án reggeli órákban meghalt. Benne a szegény betegeknek jószívü ápolója, az orvosi tudomány méltó képviselője hunyt el. Az örök világosság fényeskedjék neki!

— Mendlik János érdemteljes elemi tanító majus 12-én diszítettett föl Pécsen a városház termében az arany érdemkeresztrel. Az érdemes tanítónak hét fia van, kik részint lelkészi részint tanítói pályán hasznos szolgálatot tesznek az egyháznak és hazának. Az ünnepély alkalmával nt. Szauder Antal elemi iskolai igazgató ur jeles beszédben tüntette föl az ünneplének bokros érdemeit.

— A sz.-Ferencz-rendűek esztergomi templomát majus 14-én éjjel után kirabolták. A gonosztevők feltörték a sekrestye-ajtót s innen több tárgyat elraboltak. Mint a nyomok mutatják, a templom belsejébe is akartak hatolni, de az erős ajtón megtörtött gonosz szándékuk.

Megjelent: **Imák és intelmek** a magyar kath. hadfiak számára. Irta Molnár Vid Bertalan tábori lelkész és kanonok, apostoli protonotarius stb. Hetedik kiadás. Kiadja a Sz.-István-Társulat. Pest, 1864. 208. l. Bővebben közelebb.

Kiadja a **Szent-István-Társulat**. — Felelős szerkesztő: **Szabóky Adolf**.

Nyomatott Pesten, Emich Gusztáv, magyar akadémiai nyomdászánál (Barátok tere 7. sz.)

Melléklet: A „Szent-István-Társulat XV. közgyűlésének jegyzőkönyve“ 3-ik iv.